

برای مشاهده فیلم گفت‌وگو
تصویر را اسکن کنید.

معلم چند مهارتی

گفت‌وگو با آقای دکتر حسین خنیفر رئیس دانشگاه فرهنگیان

عادی ولی غنی‌شده را ادامه خواهیم داد. حالا برای افرادی که دوران کارورزی را نگذرانده‌اند و معلم شده‌اند، من به جرئت می‌توانم بگویم ما آمادگی داریم برای این عزیزان، بعد از فراغت از تحصیل، یک روز در هفته یا دو روز در ماه دوره بگذاریم. ما اسامی و مشخصات آن‌ها را داریم و من دنبال این هستم که انشاءالله با پایان کرونا برای این عزیزان جبران کنیم.

• یکی از موضوعات مهم، توجه به بحث تربیت معلم چندمهارتی است. در این زمینه توضیح دهید.

معلم چندمهارتی هم نقادانی پای کار دارد و هم موافقانی. یعنی موافق و مخالف زیاد دارد. ما ورود کرده‌ایم، طراحی خودمان را هم انجام داده‌ایم و آمادگی هم داریم. دو بحث است. آیا همهٔ درس‌های نظام آموزش و پرورش ما قابلیت تبدیل به خوشه‌بندی را دارند یا برخی؟ بعضی‌ها معتقدند مثلاً معلمان دینی، عربی و قرآن می‌توانند فلسفه و منطق را هم یاد بگیرند و درس بدهند، و ممکن است معلم ریاضی، هندسه، ریاضیات جدید یا حسابان را هم بتواند درس دهد. اما آیا می‌تواند فیزیک و شیمی و زیست‌شناسی را هم درس بدهد؟ یا اینکه معلم زیست‌شناسی، فیزیک، شیمی و زمین‌شناسی را می‌توانیم جمع کنیم؟ یا مثلاً قرابت بین زیست‌شناسی و

• یکی از موضوعات مهم دانش‌جو معلمان، انجام کارورزی است. این فعالیت در دانشگاه فرهنگیان چگونه مدیریت می‌شود؟

کارورزی در تعلیم و تربیت معلم یک رکن است. کل دوران تحصیل یک طرف و کارورزی هم یک طرف. کارورزی مانند فانوس دریایی برای معلم شدن در دریای متلاطم دانش است و اگر معلم یا دانش‌جو معلم ما کارورزی خوبی را نگذراند، یک جای کارش خواهد لنگید و این واقعیت است. به نظر من بهترین نوع کارورزی حضور در کلاس است. به قول ژاپنی‌ها، کلاس درس پایتخت دانش است. مدرسه سلف‌سرویس دانش، نظام تعلیم و تربیت جمهوری علم، و معلم خط‌شکن اصلی است. وقتی کارورز در کنار معلم قرار می‌گیرد، اساس حضور فیزیکی، ذهنی، روانی و علمی را با هم می‌آموزد.

خب، ما چه کار کردیم؟ قبل از کرونا جلسات متعددی داشتیم. به کارورزی اهمیت بسیار زیادی داده شد. کتاب‌ها از اول نوشته شدند و محتواهایی برای کارورزی تهیه کردیم که خیلی خوب بودند. ولی با شروع دوران کرونا این مشکل را در مورد فارغ‌التحصیلان ورودی سال ۱۳۹۷ داشتیم که کارورزی نکردند. از ورودی‌های ۱۳۹۸ به بعد ان‌شاءالله بعد از فارغ‌التحصیل شدن دانشجویان و با پایان کرونا، همان روال

زمین‌شناسی بیشتر است مثل فیزیک و شیمی. خب این‌ها اختلافی هستند. ما در جلساتی با حضور کارشناسان، مربیان، معلمان و استادان به این جمع‌بندی رسیدیم که می‌توانیم درس‌ها را به صورت خوشه‌های مشخص در بیاوریم. اما برای برخی مناطق که به معلم دسترسی نداریم یا کمبود معلم داریم و ضرورت چنددستی را خواهیم داشت، می‌توانیم از پودمان استفاده کنیم.

طراحی پودمان‌های جبرانی یا پودمان‌های معین می‌تواند مشکل را حل کند. در اغلب کشورهای دنیا حجم آموزش به اندازه ما نیست. اخیراً یکی از دوستان، که فرصت مطالعاتی‌شان را در کشور استرالیا بودند، فرمودند من در آنجا دیدم مثلاً بچه سوم دبستان من در ایران، از نظر حجم مبانی نظری و دانشی، با پنجم استرالیا مقایسه می‌شود. به خاطر همین است که نظام عمومی آموزشی جمهوری اسلامی ایران در دنیا محترم است. آموزش مدرسه‌ای و آموزش عمومی ما در دنیا محترم است، چون غنی است. فقط ایرادی دارد که مهارتی آن کم است. ولی اطلاعات نظری آن بیش از کشورهای دیگر است. در بحث خوشه‌بندی یا معلم چندمهارتی، در بعضی از درس‌ها مشکل نداریم. مثلاً معلمان تاریخ، جغرافیا، علوم اجتماعی و دانش اجتماعی را می‌شود یک خوشه کرد. منتها باید دوره‌ها و پودمان‌های مختلف را بگذرانند. بعضی از این پودمان‌ها بسیار بسیار جدی هستند و اگر گذرانده نشوند، ممکن است آن دانش سر کلاس سطحی مطرح شود.

• یکی از چالش‌ها و نقدها این است که نام دانشگاه فرهنگیان به هر حال جنبه جهانی و بین‌المللی ندارد. اولاً این چالش را قبول دارید؟ آیا تمایل دارید پیشنهادی را در هیئت امنا یا بخش‌های دیگر مطرح کنید تا دوباره اسم این دانشگاه «تربیت معلم» شود؟

بله. در سال ۱۳۹۷ گفتیم بگوییم همان دانشگاه تربیت معلم که هم اصطلاحی رایج و بین‌المللی است و هم زیباست، چون کلمه معلم و کلمه تربیت که خیلی مهم هستند، در آن موج می‌زند. در این خصوص با شورای عالی انقلاب فرهنگی مکاتبه هم کردیم. منتها فعلاً جواب نداده‌اند. ولی خیلی از عزیزان و استادان و صاحب‌نظران مانند شما به ما می‌گویند «دانشگاه تربیت معلم» نام قشنگ و خوبی است تا دانشگاه فرهنگیان. من نظر جمع را بیشتر می‌پسندم، ولی خودم طرفدار دانشگاه تربیت معلم هستم.

• تا چه میزان همکاران باتجربه مدارس در دانشگاه به عنوان هیئت علمی جذب می‌شوند؟

خب این چند حالت دارد. خیلی از این افراد الان مدرس ما شده‌اند. اما کسانی که جدید آمده‌اند، باز دو حالت دارند؛ یا جوان هستند و یا سن بالا دارند. باز هم یا مدارک معتبر دارند یا مدارکی که وزارت علوم قبولشان ندارد. الان در ردیف‌هایی که ما داریم از وزارت علوم می‌گیریم، افرادی اولویت دارند که شرایط کف را داشته باشند، اما معلم بوده باشند. ما به آن‌ها

اولویت می‌دهیم. البته شاید درست نباشد من در رسانه این را بیان کنم، ولی کسی که معلمی کرده و بعد رفته دکترا گرفته، واقعا برای ما مهم است. حالا زیر چهل سال یا چهل سال هم باشد. ما حتی می‌رفتیم برای چند ماه اضافه سن آن‌ها مجوز می‌گرفتیم. همین هفته قبل برای چهار نفر مجوز گرفتیم. خب این‌ها حیف هستند، چون تجربه تدریس دارند. ما این کار را می‌کنیم و معمولاً از بین این عزیزان افرادی را انتخاب می‌کنیم. اما بعضی از این عزیزان مثلاً سی و پنج سال سابقه دارند، دکترا هم دارند و بهترین معلم هم هستند. نظام از بابت آن‌ها ضرر نکرده است، چون سر کلاس درس بهترین معلم بوده‌اند. اما حتی اگر وزارت علوم شرایط را تغییر بدهد، ما باز می‌توانیم از وجود آن‌ها تحت عنوان استادیار استفاده کنیم. ماندگاری ده سال را حداقل باید داشته باشند و مجوزهای لازم از وزارت علوم گرفته شود. ولی عزیزانی که زیر چهل سال دکترا دارند و الان در آموزش و پرورش معلم جغرافیا، عربی، فیزیک، شیمی، عربی و درس‌های دیگر هستند، ما آن‌ها را تشویق می‌کنیم در سامانه نور رضوی یا همان وزارت علوم مدارکشان را بارگذاری کنند تا بعد مصاحبه علمی و عمومی شوند و فرایند جذب آن‌ها انجام شود.

• شرایط جذب معلم بر اساس ماده ۲۸ را توضیح بفرمایید.

ماده ۲۸ موافقان زیاد و مخالفان سر سختی هم دارد. ولی بین این‌ها اساسنامه وجود دارد؛ اساسنامه دانشگاه فرهنگیان که رؤسای جمهور آن را امضا کرده‌اند. اگر صفحات آخر آن را نگاه کنید (یک صفحه مانده به آخر) این است: ماده ۲۸: تأمین بخشی از نیازهای خاص آموزش و پرورش در رشته‌هایی که امکان توسعه آن از طریق دانشگاه وجود ندارد، مطابق ضوابط و مقررات وزارت آموزش و پرورش از میان دانش‌آموختگان سایر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی کشور و حوزه‌های علمی، مشروط به گذراندن دوره یکساله مهارت‌آموزی در دانشگاه، بلامانع است. این متن صریح اساسنامه است که قانون است و تصویب شده است. عزیزانی که می‌گویند کلاً برویم سراغ ماده ۲۸ برای سهولت ورود معلم که یکساله بیاید و وارد شود، ببینند آیا کشورهای دنیا این مسیر را رفته‌اند؟ آیا مطالعاتی که ما روی شانزده کشور انجام داده‌ایم، این مسیر را تأیید می‌کنند؟ خیر. تا معلم دوره کامل معلمی را نیند، معلم خوبی نخواهد شد؛ ممکن است تنها اداره‌کننده کلاس یا تزریق‌کننده دانش باشد. اما معلم نخواهد شد. ماده ۲۸ به ما اجازه می‌دهد در مورد برخی رشته‌ها که امکان توسعه آن‌ها محدود است، مثل زمانی که از سال ۱۳۹۰ تا سال ۱۳۹۶ با کاهش یا سقوط جذب و خالی بودن مراکز از دانشجوی مواجه شدیم جبران کنیم. اما آن قدر این عزیزان در ماده ۲۸ سختگیری انجام دادند. اولاً دو تا سه برابر ظرفیت اعلام می‌شود. غربالگری می‌شوند. این را بگوییم، خود من به‌شخصه دوست دارم معلم چهارساله‌ای که درست تربیت شود، بیاید و معلم شود.